

[B] **DE DIEPSTE DIEPTE. “ADAM SECONDE” VAN JACOB GROOT**

Jacob Groot is een van die zeldzame schrijvers die met twee benen in een vervlogen eeuw lijken te staan en desondanks toch hun partijtje kunnen meeblazen in onze post-, dan wel postpostmoderne tijden. Dat bewijst hij met zijn nieuwe roman *Adam Seconde*.

Van Groot is veelvuldig gezegd dat hij niet eens zozeer een neoromanticus is, als wel een romanticus zonder meer. Niet de dweper die op goedkope wijze aan het leven wenst te lijden, maar de Schepper die zich de opdracht heeft geven om het schier ongrijpbare bestaan in een alles omvattend oeuvre te vangen, of om het leven en de literatuur in ieder geval te onderzoeken op de mogelijkheid daarvan.

Groot leeft natuurlijk niet in de illusie dat hij de literatuur en de *condition humaine* werkelijk aan elkaar gelijk kan stellen, maar hij acht het zijn taak om zich zo min mogelijk van die wetenschap aan te trekken. Als de zoektocht naar de ultieme vorm is mislukt en uitmondt in postmoderne twijfel over de kenbaarheid van het al of een metabedenking over de ontoereikendheid van de taal als communicatiemiddel, dan is dat voor hem geen reden om zich daarbij meer te leggen (of om er ontwrichtende spelletjes mee te gaan spelen), maar om het onderwerp opnieuw te benaderen, vanuit een ander perspectief, in een andere stijl, in een andere toonaard. Precies dat gebeurt ook *Adam Seconde*, dat meer dan een klassiek “verhaal” een eindeloze aaneensluiting van evocaties, benaderingen en experimenten is.

Is de literaire opdracht die Jacob Groot zichzelf heeft gesteld normaal al een opgave, dan is *Adam Seconde* dat nog meer vanwege het centrale onderwerp: de pornografie als complicerende factor in het door liefde gedreven menselijke bestaan. Want zoals de titelheld zelf ergens opmerkt: “Over porno lul je niet. Naar porno kijk je met je lul. *Fuck*.”

Een echt taboe kun je een pornoverslaving in onze maatschappij natuurlijk niet meer noemen, maar het probleem is door de onbepaalde digitale beschikbaarheid ervan wel groter dan ooit. Groot tuijgt deze kwestie bovendien op als een klassiek dilemma. Is de titelheld Adam Seconde immers wel trouw aan zijn geliefde Eva Première als hij voortdurend valt voor de verlokkingen van de

dames in beduimelde boekjes en morsige films? Hij graaft in zijn geheugen om erachter te komen hoe het zover heeft kunnen komen, maar fantaseert evengoed over het plots opwindende Noord-Hollandse land of over meisjes die hij ziet joggen door de duinen. Ergens halverwege de roman waagt Adam zich zelfs aan een geschiedenis van de pornografie met een zekere Anita Feller in de hoofdrol. Tot een eenduidige conclusie komt hij echter nooit.

De nadruk ligt in *Adam Seconde* dan ook niet op het thema. Op welke manier Groot de “smeerpijperij” ook benadert, in lyrische evocaties, quasiwetenschappelijke essays of puntige dialogen, steeds staat de woordkunst voorop. Soms virtuosoos, soms overdadig volgen de zinnen voortdurend kronkelpaadjes die gebaad worden door associatiedrift en een onstilbaar verlangen naar binnenrijm.

Bovendien maakt Groot vanaf het begin duidelijk dat pornoverslaving niet zomaar een individueel probleem is. Hij heeft het nadrukkelijk over de mensheid, zoals alleen de namen van zijn held Adam Seconde en diens vriendin Eva Première (Eva beging immers de eerste zonde, die van Adam is zodoende de tweede) al aangeven. Die Bijbelse setting wordt overigens al snel geconfronteerd met de populaire cultuur in de persoon van de huisarts Ronnie Tauber en zijn vrouw Sandra, in wie zowel de Oostenrijkse operazanger Richard Tauber als de Nederlandse charmezanger Ronnie Tober (‘Breng die rozen naar Sandra’) verscholen zitten. Adam maakt gedurende de zomer gebruik van het appartement van de Taubers en ziet zich via het opzichtige spel met de namen ook meteen geconfronteerd met de roetsjbaan van het leven die van de wereldvermaarde tenor, via Tober en het verlangen naar de geile Sandra al snel naar de peilloze diepten van de slechte smaak leidt. Maar natuurlijk is ook de dubbelheid van Ronnie Tauber (zowel hoog als laag) niet onbetekenend. Hij kondigt Adam en Eva’s val uit het paradijs aan, maar houdt tegelijkertijd de illusie van een leven in de weelderig beschreven Tuin van Eden in stand.

De avontuurlijke wervelwind die *Adam Seconde* is, krijgt zo aan de oppervlakte een aantal postmoderne trekken. Het boek is een opzichtige literaire constructie, vol intertekstualiteit, identificatieproblemen en referenties aan hoge en lage cultuur. Toch is het een experiment dat misschien wel voorzichtig verwijst

naar het postmodernisme, maar daar nooit aankomt, laat staan dat het eraan voorbijgaat. Groot lijkt er bijvoorbeeld nooit op uit te zijn om door middel van de genredoorbrekingen de literatuur haar verheven status te ontnemen (want de taal is zelfs op de meest platte momenten hoog literair), of om via identificatieproblemen de kenbaarheid van de werkelijkheid ter discussie te stellen. Als er op het niveau van de inhoud al culturele categorieën worden doorbroken, dan gebeurt dit met andere woorden niet om op poststructuralistische wijze aan te tonen dat er geen objectieve kern bestaat, maar juist om met medeneming van alle menselijke gedragingen, te peilen naar het diepste van de menselijke natuur. Die diepste diepte is uiteraard een duister gebied, waar de grootste menselijke zwakheden liggen opgeslagen, maar zij is in de constructie van Groot ook onverminderd onderdeel van de menselijke conditie, die haast op naturalistische wijze wordt gevat in een jubelende esthetische ervaring.

Je krijgt dan ook de indruk dat Groot eerder op zoek was naar het antwoord op de vraag wat er zou zijn gebeurd als Lodewijk van Deyssel alle remmen los zou hebben gegooid bij het schrijven van *Een liefde*, dan dat hij op zoek was naar een niets ontziende morele destructie van onze tijd in de traditie van het werk van Markies de Sade. Of die vaststelling wijst op een zwakte of een kwaliteit is een poëtische aangelegenheid, die voor mij persoonlijk voorlopig onoplosbaar blijft. In een literair klimaat waarin de conventionele romannetjes elkaar staan te verdringen om een plaatsje op de voorste rij, is immers elk experiment een verademing, ook het experiment dat zich in zijn taalbehandeling en zijn filosofische grondslag een tikje conservatief toont.

MATTHIJS DE RIDDER

JACOB GROOT, *Adam Seconde*, De Harmonie, Amsterdam, 2012, 320 p.
